

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE, PODNEBJE IN ENERGIJO

Svetlobno onesnaževanje – obveznosti občin - predlog

Nova uredba o omejevanju
svetlobnega onesnaževanja

Zelenimo jutri.

Javna razsvetljava

Pozni nočni čas

Pozni nočni čas je čas med polnočjo in 5:00 uro zjutraj. Na naravovarstvenih območjih je pozni nočni čas med 22:00 in 5:00 uro zjutraj. **Občine lahko na izbranih območjih začasno ali stalno zamaknejo začetek poznega nočnega časa za največ eno uro kasneje ali poljubno časovno obdobje prej. Na naravovarstvenih območjih se sme zamikati začetek poznega nočnega časa samo naprej.**

Občina lahko določi, da se na nekaterih ali vseh območjih, ki niso del naravovarstvenega območja, razsvetljava ugaša kasneje (ob 01:00), kar je morda smiselno za mestna središča v poletnem in novoletnem času oziroma takrat, kadar je turistična sezona. Z namenom varovanja okolja pa se lahko pozni nočni čas začenja že prej, predvsem v manjših naseljih, kjer ni posebnih varnostnih groženj.

Javna razsvetljava

Občina kot upravljavec

Definicija:

Upravljavec razsvetljave je oseba, ki upravlja razsvetljavo, ki jo ima v lasti ali posesti, ali po pooblastilu njenega lastnika ali najemnika. Če za upravljanje razsvetljave ni izdano pooblastilo, se za upravljavca razsvetljave šteje lastnik. **V primeru javne razsvetljave je upravljavec lahko samo država ali občina.**

Upravljavec javne razsvetljave, ki jo postavi občina in elektriko plačuje občina, je občina.

Upravljavec javne razsvetljave, ki jo postavi država (DRI, DARS), je država.

Javna razsvetljava

Razsvetljava cest in javnih površin

1) Ceste in javne površine izven naselij je prepovedano osvetljevati.

Potrebno je določiti meje naselij in jih grafično predstaviti!

*Naselje je območje obstoječega naselja, ki obsega zemljišča, pozidana s stanovanjskimi in drugimi stavbami ter gradbeno-inženirskimi objekti in pripadajočimi površinami, potrebnimi za njihovo uporabo, ter javne površine; naselje tvori **skupina najmanj desetih stanovanjskih stavb**; naselja se med seboj razlikujejo po funkciji in vlogi v omrežju naselij ter velikosti, urbanistični ureditvi in arhitekturi; naselja se razvrščajo na mesta, druga urbana naselja in druga naselja. **Naselje ni omejeno s prometnimi znaki! Ceste, ki imajo levo in desno njivo, travnik, gozd, ne morejo biti osvetljene!***

2) Cesta ali javna površina, ki leži ob robu naselja, šteje za cesto ali javno površino v naselju.

3) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena je izven naselij dovoljeno osvetljevati ceste in javne površine, če je to zaradi prometne varnosti nujno.

Mora biti zahtevano s predpisi s področja prometa!

4) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena je izven naselij dovoljena osvetlitev servisnih prometnih površin izključno znotraj njihovega obratovalnega časa.

Javna razsvetljava

Razsvetljava cest in javnih površin

5) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena je izven naselja dovoljeno osvetljevati pločnike in pešpoti, ki povezujejo turistično območje, ki ne leži v naselju, z najbližjimi sosednjimi naselji, če so svetilke izklopljene v poznem nočnem času **in če to določi občina**.

To velja za turistična območja po namenski rabi zemljišč – BT, ki se ne držijo naselja (velja za Čateške toplice, ne pa recimo terme Dobrna, ki so v naselju in so tako ali tako lahko osvetljene), ne za posamezno gostilno izven naselja - te pločnike in pešpiti določi občina in preverja občinska inšpekcija!

6) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena je izven naselij dovoljeno osvetljevati šolske poti, če so svetilke izklopljene v poznem nočnem času **in če to določi občina**.

Velja za poti izven naselij, kjer ne vozi šolski avtobus, ali pot od naselja do postajališča šolskega avtobus, če to ni v naselju. Ta območja določi občina in preverja občinska inšpekcija!

7) Razsvetljava javnih poti in nekategoriziranih cest na stanovanjskih območjih, **kjer se nahajajo pretežno eno in dvostanovanjske stavbe in kjer to določi občina**, mora biti v poznem nočnem času izklopljena ali zmanjšana za najmanj 75% svetlobnega toka.

Ta območja določi občina in preverja občinska inšpekcija! Če območja niso določena, potem ni obvezno ugašanje. Želja je, da se vzpostavi čim več takšnih območij.

8) Ne glede na določbe šestega, sedmega in osmega odstavka tega člena se te svetilke lahko kadarkoli v nočnem času vklopljajo s senzorjem.

Javna razsvetljava

Razsvetljava objekta za oglaševanje

- 1) Objekt za oglaševanje se sme osvetljevati samo znotraj naselja.
- 2) Ne glede na prejšnji odstavek je dovoljeno osvetljevati izveske izven naselja znotraj delovnega časa objekta, ki ga izvesek označuje.
- 3) Objekt za oglaševanje je dovoljeno osvetljevati s svetilkami:
 - ki so nameščene v njegovi notranjosti,
 - ki so nameščene na zadnji strani objekta za oglaševanje tako, tako da osvetljujejo površino za objektom za oglaševanje, ta pa je sam po sebi neosvetljen,
 - ki osvetlijo izvesek od zgoraj navzdol, če svetlobni tok svetilke ne presega 500 lm.
- 4) Objekt za oglaševanje, ki presega velikost 20 m², se šteje za fasado in se lahko osvetljuje v skladu z 12. členom te uredbe.
- 5) Ne glede na določbe prejšnjega odstavka je lahko dinamičen objekt za oglaševanje (*led display*), ki je izvesek, v nočnem času, znotraj delovnega časa objekta, osvetljen z največ 100 cd/m², če se nahaja na območju naselja, ki ima status mesta, če se znotraj vidnega polja v razdalji do 500 m ne nahajajo stanovanjske stavbe ali daljinska cesta **in če občina določi takšna območja.**

Ta območja določi občina in preverja občinska inšpekcija!

Javna razsvetljava

Inšpekcijski nadzor

(1) Nadzor nad izvajanjem določb te uredbe opravlja inšpektorat, pristojen za varstvo okolja.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek opravlja nadzor nad izvajanjem določb xx.člena....**občinska inšpekcija**.

Glede vseh določb, ki omogočajo občinam, da same določijo območja s posebnimi režimi ter pozni nočni čas.

(2) Upravljavec razsvetljave je dolžan na zahtevo ministrstva ali inšpektorja predložiti načrt razsvetljave, če ta ni potreben, pa podatke o značilnostih svetilk, kot so delež svetlobnega toka, ki seva nad vodoravnico, podobna barvna temperatura, svetlobni tok in priklopna moč svetilke, ter čas delovanja svetilk ter stopnja zmanjšanja svetlobnega toka in čas delovanja pod takšnimi pogoji, če se svetlobni tok zmanjšuje . podatek o deležu svetlobnega toka, ki seva navzgor.

(3) V okviru inšpekcijskega nadzora se lahko odredi izvedba kontrolnih meritev skladno s predpisom, ki ureja varstvo okolja.

Javna razsvetljava

Občina kot upravljavec:

Obveznost:

Upravljavec razsvetljave izdelava skupni načrt razsvetljave, če upravlja z razsvetljavo:

- občinskih cest in javnih površin.

Izdela se en skupen načrt razsvetljave, ki zajema vse posamezne razsvetljave neke občine.

Posamezna razsvetljava: svetilke, ki osvetlujejo določeno ulico, cesto ali del ceste, kadar ima cesta več različnih režimov osvetlitve, javno površino, dekorativna razsvetljiv objekta, kadar je upravljavec takšne razsvetljave občina.

Skupna razsvetljava: vse posamezne razsvetljave nekega upravljavca skupaj.

Javna razsvetljava

Poročanje

Načrt razsvetljave mora vsebovati naslednje podatke:

- ime in naslov oziroma firmo in sedež upravljavca razsvetljave;
- naziv skupne in posameznih razsvetljav, če obstajajo;
- število svetilk, skupen svetlobni tok in skupno električno moč vseh svetilk;
- svetlobni tok, podobno barvno temperaturo in električno moč za vsako posamezno svetilko;
- število svetilk, ki niso skladne z zahtevami prvega odstavka 4. člena te uredbe;
- tehnično dokumentacijo, s katero se izkazuje skladnost z zahtevami te uredbe, kot so tehnične specifikacije svetilk in svetlobno tehnični izračuni;
- predvideno skupno letno svetlobno energijo in predvideno skupno letno porabo električne energije vseh svetilk za razsvetljavo cest in javnih površin, če gre za razsvetljavo cest in javnih površin, z upoštevanjem regulacije razsvetljave;
- predviden režim prižiganja, ugašanja in regulacije posamezne razsvetljave, vključno s predvidenim časom obratovanja v vsakem režimu;
- **območja s posebnimi zahtevami, če obstajajo;**
- akcijski načrt za prilagoditev posamezne razsvetljave zahtevam te uredbe, ki vključuje tudi oceno prihranka električne energije zaradi regulacije in ugašanja razsvetljave;
- za novo razsvetljavo rezultate prvih meritev, izvedenih v skladu z določbami 19. člena te uredbe;
- za obstoječo razsvetljavo rezultate meritev, ki so bile izvedene pred uveljavitvijo te uredbe, če obstajajo.

Javna razsvetljava

Načrt razsvetljave

Izdelovalec

Če gre za skupno razsvetljava, ki presega 1000 klm, lahko načrt razsvetljave iz prejšnjega odstavka izdelata samo pooblaščen inženir s področja elektrotehnike, ki je v zadnjih treh letih pred izdelavo načrta razsvetljave pridobil na izobraževanjih, ki se izvajajo skladno s predpisom, ki ureja stalno poklicnem usposabljanju pooblaščenih inženirjev, vsaj tri kreditne točke s področja razsvetljave ali svetlobnega onesnaževanja. Potrdila o usposobljenosti izdelovalca je potrebno priložiti načrtu.

Poročanje

Upravljaec razsvetljave občine, upravljavec razsvetljave državnih cest in drug upravljavec skupne razsvetljave, ki presega 1000 klm, posreduje načrt razsvetljave ministrstvu, pristojnemu za varstvo okolja (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), vsakih pet let, najkasneje do 31. marca prvega leta petletnega obdobja, na obrazcu, ki ga ministrstvo objavi na spletnem mestu državne uprave.

Javna razsvetljava

Poročanje

Poročilo o razsvetljavi

Upravljavec razsvetljave cest in javnih površin ministrstvu vsako leto do 31. marca za preteklo leto, na obrazcu, ki ga ministrstvo objavi na spletnem mestu državne uprave, posreduje poročilo o uporabi razsvetljave za preteklo koledarsko leto, ki vsebuje:

- ime in naslov oziroma firmo in sedež upravljavca razsvetljave;
- naziv razsvetljave;
- število svetilk, skupno električno moč in skupen svetlobni tok vseh svetilk;
- število svetilk, ki niso skladne z zahtevami 4. člena te uredbe;
- oceno letne svetlobne energije;
- oceno letne svetlobne energije na prebivalca občine;
- podatek o porabljeni električni energiji za razsvetljava;
- podatek o porabljeni električni energiji na prebivalca občine.

Javna razsvetljava

Poročanje

Grafičen prikaz

Upravljavec razsvetljave javnih cest in javnih površin mora objaviti grafični prikaz postavitve razsvetljave z natančno lokacijo virov svetlobe v javno dostopni aplikaciji Geografski informacijski sistem ali Prostorski informacijski sistem. Iz grafičnega prikaza morajo biti razvidni:

- pozicije svetilk
- podobna barvna temperatura uporabljenih svetilk;
- območja mestnih središč, območja naselij in naravovarstvena območja;
- **območja s posebnim režimom, če ta obstajajo;**

Grafični prikaz se mora posodobiti vsaj vsakih pet let.

Nekatere občine že imajo podatke o pozicijah svetilk v teh grafičnih prikazovalnikih. Predlagamo, da se podobna barvna temperatura svetilk vnaša s stopenjsko barvno skalo, pri območjih mora biti jasno, do kod segajo, in se naj ujemajo s parcelacijo oziroma z namensko rabo zemljišč.

Javna razsvetljava

Javna naročila

Če je za postavitev, zamenjavo ali obnovo zunanje razsvetljave potrebno javno naročilo, je potrebno v javno naročilo vključiti zahtevo, da se ponudbi priloži projekt razsvetljave, vključno s svetlobno tehničnimi izračuni, ki ga izdelata pooblaščen inženir s področja elektrotehnike, ki je v zadnjih treh letih pred oddajo ponudbe pridobil na izobraževanjih, ki se izvajajo skladno s predpisom o stalnem poklicnem usposabljanju pooblaščenih inženirjev, vsaj tri kreditne točke s področja razsvetljave ali svetlobnega onesnaževanja.

V primeru, da je potrebno javno naročilo, se mora naročiti tudi izdelava projekta razsvetljave, ki ga izdelata usposobljen projektant.

S tem poskušamo zagotoviti višjo kvaliteto projektov, sedaj gre dostikrat za nestrokoven pristop, ki ga lahko usmerjajo tudi prodajalci svetilk.

Javna razsvetljava

Ciljne vrednosti razsvetljave cest in javnih površin

- 1) Ciljna vrednost letne svetlobne energije vseh svetilk razsvetljave cest in javnih površin, ki jo upravlja občina, izračunana na prebivalca s stalnim ali začasnim prebivališčem v tej občini, je 3000 klmh na prebivalca občine na leto.
- 2) **Ciljna vrednost za državne ceste je 400 klmh na prebivalca države na leto.**
- 3) Upravljavec razsvetljave mora za dokazovanje cilja iz prvega odstavka tega člena oceniti letno svetlobno energijo na prebivalca na način, da podatek o svetlobnem toku svetilke pomnoži s časom njenega delovanja, pri čemer je potrebno upoštevati tudi morebitno zmanjšanje svetlobnega toka ob redukciji.
- 4) Če so za razsvetljava cest in javnih površin z drugimi predpisi določene najnižje mejne vrednosti, se teh mejnih vrednosti ne sme preseči za več kot 15%.

prilagoditev ciljni vrednosti

- 1) Ne glede na določbo prvega odstavka 8. člena te uredbe je ciljna vrednost letne svetlobne energije vseh svetilk razsvetljave cest in javnih površin, ki jo upravlja občina ali po njenem pooblastilu drugi upravljavec, izračunana na prebivalca s stalnim ali začasnim prebivališčem v tej občini:
 - 4000 klmh na prebivalca občine na leto od začetka veljavnosti te uredbe do 31. decembra 2027,
 - 3500 klmh na prebivalca občine na leto od 1. januarja 2028 do 31. decembra 2034.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE, PODNEBJE IN ENERGIJO

Hvala za pozornost!

Pripombe, mnenja in predloge
lahko pošljete na:

marjeta.zupancic@gov.si